

УДК 37.02;355.23;351.746.1

Олександр Володимирович ТОРІЧНИЙ,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та соціально-економічних дисциплін
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

Станіслав Борисович ОЛЕКСІЄНКО,
доктор психологічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ АКМЕОЛОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

У статті проаналізовано сутність поняття “акмеологічна технологія”. Визначено складові компоненти акмеологічної технології та розглянуто її характеристику. Виокремлено акмеологічні риси майбутніх офіцерів-прикордонників, які впливають на їх психологічну готовність до майбутньої професійної діяльності та до підвищення компетентності.

Ключові слова: акмеологічний підхід, акмеологічна технологія, майбутні офіцери-прикордонники, акмеологічні риси.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Останні події, що відбуваються у східних областях України, показують, що знання та практичні навички, отримані офіцерами у Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (далі – НАДПСУ) протягом навчання, не повною мірою забезпечують психологічну готовність

прикордонного фахівця як особистості, морально та психологічно готової до служби в умовах бойових дій, здатної застосовувати отримані знання під час виконання посадових обов'язків в органах охорони державного кордону та приймати відповідні рішення, у тому числі й щодо використання зброї.

З огляду на ці події, необхідна розробка інноваційних підходів до психологічної підготовки майбутніх офіцерів, що базується на ґрунтовному переосмисленні шляхів і перспектив становлення особистості фахівця-професіонала в умовах особливого періоду.

Досліджуючи історію і сучасність Прикордонних військ України науковці [7] зазначають, що потрібно почати цілеспрямований пошук перспектив подальшого вдосконалення професійної компетентності майбутнього офіцера-прикордонника ще під час навчання у НАДПСУ.

На основі проведеного аналізу документальних джерел [8; 9; 11] встановлено, що офіцер Державної прикордонної служби України (далі – ДПСУ) повинен уміти діяти послідовно, нешаблонно, приймати нестандартні рішення у непередбачуваних професійних ситуаціях. “Досить часто офіцер-прикордонник повинен діяти в умовах просторової та часової обмеженості. Часто буває так, що обстановка вимагає від офіцера прийняття швидких рішень та дій, адекватних ситуації, бо він буває єдиним представником держави на державному кордоні” [4, с. 90]. Його професійні обов'язки передбачають: здійснення організації охорони та захисту державного кордону на ділянці відповідальності; управління діями підрозділів органу охорони державного кордону або відділу прикордонної служби та прикордонних оперативно-розшукових відділень у проведенні спеціальних заходів щодо пошуку правопорушників; аналіз кримінологічної характеристики злочинності та виявлення причин і умов, які сприяли вчиненню злочинів, а також розробку та реалізацію різноманітних заходів їх попередження; уміння працювати з людьми.

Усе вищезазначене базується на особистісній та професійній зрілості офіцера-прикордонника як фахівця, а тому передбачає використання усіх надбань акмеологічної науки. Ми повністю поділяємо погляди В. Гладкової та Н. Кузьміної, С. Пожарського у тому, що без розробки фундаментальних теоретичних концепцій освіти, що базуються на акмеології, складно досягнути конкретних емпіричних результатів щодо формування високого рівня професіоналізму фахівця. Вважаємо, що й освітня діяльність в НАДПСУ потребує внесення акмеологічних інновацій у процес підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників. Саме на основі акмеологічного підходу можливе забезпечення проведення належного аналізу освітньої діяльності за усіма її

напрямами, що дозволить вводити необхідні корективи з метою досягнення кінцевого результату – підвищення якості підготовки фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опираються автори. Опосередковано про доцільність використання акмеологічного підходу у процесі формування особистості офіцера-прикордонника як компетентного фахівця ДПСУ знаходимо у роботах В. Балашова, О. Діденка та В. Чернявського. Зокрема, вивчаючи формування професійних якостей, В. Балашов акцентує увагу на необхідності розвитку в майбутніх офіцерів-прикордонників творчого мислення та ініціативності. О. Діденко наголошує на тому, що в нештатних ситуаціях, на які так багата професійна діяльність, від офіцера-прикордонника вимагається розумна ініціатива, прийняття нестандартного, часто непередбаченого інструкціями рішення в умовах неповної і суперечливої інформації. У роботі В. Чернявського зазначається необхідність формування курсанта-прикордонника як активної, ініціативної та самостійної особистості, що "...здатна самостійно критично мислити, шукати шляхи подолання труднощів реального життя, уміти розв'язувати проблеми, орієнтуватися в інформаційному просторі" [13, с. 35].

Метою статті є обґрунтування доцільності впровадження акмеологічних технологій у процес навчання майбутніх офіцерів-прикордонників.

Виклад основних результатів дослідження. Проведене нами дослідження свідчить, що саме акмеологічний підхід посідає провідне місце у системі акмеологічних основ навчального процесу. Досліджуючи основні поняття акмеології, В. Ільїн та С. Пожарський зазначають, що акмеологічний підхід до вивчення явищ передбачає розгляд їх з позицій удосконалення та гармонії особистісного розвитку. Як стверджують А. Деркач і В. Зазикін, акмеологічний підхід – "базисна узагальнююча акмеологічна категорія, яка описує сукупність принципів, прийомів і методів, що дозволяють вирішити акмеологічні завдання та проблеми" [2, с. 226].

Із акмеологічної точки зору сучасного офіцера-прикордонника можна розглядати як "правоохоронця-слідопита, який добре технічно оснащений та поінформований, здатний самостійно, критично мислити, шукати шляхи подолання труднощів реального життя, уміє розв'язувати проблеми, орієнтуватися в інформаційному просторі та має високий рівень творчого потенціалу" [13, с. 155]. Виходячи із такого трактування, провідною ідеєю нашого дослідження є пошук засобів об'єднання професіоналізму офіцера-прикордонника у контексті його особистісного розвитку і професійного

становлення. Саме ці факти слугували для нас поштовхом для дослідження акмеологічних перспектив, що повинні бути покладені в основу процесу формування психологічної готовності та професійної компетентності у майбутніх офіцерів-прикордонників.

На основі акмеологічного підходу професійну підготовку майбутнього офіцера-прикордонника у НАДПСУ можна трактувати як процес досягнення максимально можливого для кожного курсанта розвитку теоретичної та практичної досконалості і майстерності у навчальній та науковій діяльності, що сприяє формуванню високого рівня загальної психологічної готовності та позитивно впливає на весь процес удосконалення професійної компетентності. З цієї точки зору основна мета застосування акмеологічного підходу полягає у формуванні у курсантів-прикордонників умінь вирішувати широкий спектр акмеологічних проблем і завдань, у тому числі у галузі професійної діяльності.

У ході дослідження ми [6; 12] дійшли висновку, що у НАДПСУ освітня діяльність повинна бути організована таким чином, щоб у максимальній мірі розвивати особистість курсанта, формувати його “акме” як майбутнього професіонала-фахівця, що відзначається належним рівнем сформованості професійної компетентності. Вважаємо, що випускникові офіцеру-прикордоннику, що здобув освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста чи магістра, повинні бути притаманні прагнення до постійного поповнення знань, здатність самостійно ставити і вирішувати різноманітні завдання професійного характеру. Наш власний досвід та тривалі педагогічні спостереження дають підстави для констатації, що саме акмеологічний підхід є найбільш оптимальним щодо організації навчального процесу та найкраще узгоджується із сучасними інноваційними методами організації освітньої діяльності у НАДПСУ.

Таким чином, у нашому розумінні акмеологічний підхід передбачає акмеологічний супровід, що являє собою систему заходів і акмеологічних технологій їх реалізації, які забезпечують особистісний, професійний та духовний розвиток майбутніх офіцерів-прикордонників як фахівців, яким притаманний належний рівень сформованості професійної компетентності.

Акмеологічні технології, на думку О. Бодальова, виступають засобом практичного і творчого досягнення поставленої мети у допомозі фахівцеві у вирішенні проблем самопізнання та самовдосконалення. Цільова спрямованість акмеологічних технологій відображає суспільні, особистісні, діяльнісні проблеми, характеризує спосіб їх розв’язання у вигляді певного набору процедур та операцій. У нашому баченні, застосування акмеологічних технологій створює умови для всестороннього вияву професіоналізму й

компетентності офіцера-прикордонника як суб'єкта професійної діяльності. Саме на впровадження акмеологічних технологій ми робили акцент під час формування психологічної готовності та професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників під час навчання у НАДПСУ.

Вихідними у трактуванні змісту наукової категорії “акмеологічна технологія” ми взяли ключові позиції Л. Рибалко та С. Яструбова. Зазначені науковці, на основі узагальнення емпіричних даних, прийшли до розуміння, що “акмеологічна технологія – це інтегровані знання, які розширюють можливості професійної самореалізації” [10, с. 149]. Згідно з авторським тлумаченням, акмеологічні технології розглядаються як система, складові якої передбачають психологічний і педагогічний вплив на становлення майбутнього фахівця. Близьким до попереднього трактування є визначення акмеологічної кар'єри як “проекту певної акмеологічної системи, що має досить складну структуру” [3, с. 43]. Ми повністю поділяємо думку В. Крижко у тому, що функціонально-операційний зміст акмеологічних технологій повинен бути тісно пов'язаним зі специфікою профільної підготовки фахівця.

На основі аналізу наукових доробок фахівців [1; 3; 5; 10] ми розглядаємо акмеологічну технологію як програму, що містить систему спеціальних та психолого-педагогічних завдань; сукупність методів і методик, а також спеціальних технічних прийомів, засобів і методів контролю й самоконтролю з досягнення поставлених цілей (алгоритми ефективного розв'язування завдань), які сприяють досягненню майбутніми офіцерами-прикордонниками належного рівня професійної компетентності.

Зупинимося на характеристиці акмеологічних технологій. У цьому аспекті ми брали за основу напрацювання Н. Кузьміної, С. Пожарського, Л. Паутова, а також А. Деркача. Отже, серед акмеологічних технологій виділяють:

вивчення результатів власної праці (колективної, групової, індивідуальної);

моделювання продуктивної, малопродуктивної та непродуктивної професійної діяльності;

використання порівняльних моделей з метою навчання і корекції професійної діяльності;

стандартизований апарат виміру для вивчення процесу діяльності та його зв'язки з отриманими результатами з метою корекції.

У цілому акмеологічні технології націлені на розвиток внутрішнього потенціалу підвищення рівня професійної компетентності та вдосконалення професійної самореалізації майбутнього офіцера-прикордонника. У

ході дослідження ми прийшли до розуміння того, що сутність акмеологічних технологій полягає у тому, що вони будуть ефективними лише у тому випадку, коли будуть максимально спрямовані на постійний розвиток особистості фахівця, його професійного мислення і діяльності. На основі наукового доробку О. Дубасенюк ми розглядаємо акмеологічні технології як інтегровану систему, яка вміщує:

- технологію проектування і реалізацію програми професійної підготовки курсантів у НАДПСУ;

- технологію організації та управління освітньої діяльністю;

- технологію формування особистісних акмеологічних рис у курсантів та виховання духовно-морального потенціалу у майбутніх офіцерів-прикордонників;

- технологію успішного навчання та досягнення особистісного й суспільного “акме” кожним курсантом;

- технологію акмеологічного супроводу та психологічної підтримки курсантів, що навчаються на першому курсі у НАДПСУ.

Основне завдання акмеологічних технологій, які безпосередньо дотичні до формування у курсантів психологічної готовності та професійної компетентності – це сформувати й закріпити у самосвідомості курсанта необхідність у саморозвитку й самореалізації, а також націлити майбутніх офіцерів-прикордонників на самовдосконалення, що стає можливим за допомогою різноманітних прийомів та технік самоактуалізації особистісного і професійного “Я”. Не менш важливим завданням акмеологічної технології є формування професійної спрямованості у майбутнього офіцера-прикордонника. О. Діденко як дослідник формування професійної творчості майбутніх офіцерів-прикордонників констатує, що професійна спрямованість – “це особлива система його спонукань до застосування своїх сил і здібностей для безпосереднього забезпечення державної прикордонної політики” [4, с. 91]. Автори переконані у тому, що правильно розвинута спрямованість особистості є обов’язковою умовою придатності її до служби у правоохоронних органах та військових формуваннях. Подібні підходи знаходимо у дослідженні Г. Фініна. Зокрема науковець розглядає професійну спрямованість офіцера через військове покликання, яке детерміноване потребами суспільства, здібностями і потребами індивіда до військової діяльності на основі переконання в тому, що військова професія забезпечить йому можливості для найбільш повної реалізації духовних і фізичних сил та потенцій, самореалізацію і самоствердження в суспільстві на основі етики служіння Вітчизні як фундаменту життєвої позиції.

Виходячи із задекларованих вище завдань акмеологічної технології щодо формування професійної компетентності майбутніх офіцерів ДПСУ, до складових компонентів акмеологічних технологій ми віднесли:

суб'єкт акмеологічного вдосконалення (курсанти), цілі та завдання формування психологічної готовності та професійної компетентності особистості майбутнього офіцера-прикордонника;

зміст розвитку та саморозвитку особистості;

моделювання цілісної системи формування психологічної готовності та професійної компетентності офіцера-професіонала;

організаційні форми та методи зазначеного процесу.

У нашому розумінні, акмеологічна технологія, яка спрямована на розвиток у курсантів належного рівня професійної компетентності – це своєрідна програма, що передбачає систему психологічних та педагогічних завдань, включає сукупність методів і методик та спеціальних технічних прийомів і засобів для досягнення висунутих цілей, містить чіткий алгоритм ефективного розв'язання завдання щодо досягнення майбутніми офіцерами-прикордонниками належного рівня психологічної готовності та професійної компетентності у процесі неперервної освіти (протягом навчання у НАДПСУ, післядипломної освіти чи курсів підвищення кваліфікації офіцерів-прикордонників).

Акмеологічна технологія тісно пов'язана із розробкою акмеограми, тобто індивідуальної траєкторії сходження майбутнього офіцера до вершини професіоналізму, що містить конкретні способи переходу з одного кар'єрного рівня на інший, більш високий. Зупинимося на аналізі акмеограми. У практиці розвитку кар'єри професіонала науковці В. Гладкова та О. Зубова радять використовувати акмеограму. Зазначимо, що для кожного курсанта доцільно розробити власну індивідуальну акмеограму. Однак варто акцентувати увагу на тому, що акмеограма повинна містити певні загальні складові, які спрямовані на допомогу науково-педагогічному персоналу НАДПСУ та самому курсантові щодо узагальнення результатів професійного становлення та вдосконалення під час навчання. Також акмеограма спрямована на систематизацію даних, які отримано у результаті дослідження. Акмеограму доцільно використовувати задля дослідження сформованості певних показників професійної компетентності майбутніх офіцерів.

Маючи особисту акмеограму, майбутній офіцер-прикордонник може самостійно прогнозувати професійну самореалізацію, матеріалізуючи власні прагнення у сфері вдосконалення професійної компетентності. Зазна-

чимо, що акмеограма відображає рівень одиничного і потребує копткої індивідуальної праці. Вона є підставою для індивідуального професійного розвитку особистості. За змістом акмеограма, на думку А. Деркача та В. Зазикіна, – це індивідуальний зріз потенційного в суб'єкті, його перспектив та інваріантів розвитку, що містить оцінку потенційних можливостей. Вважаємо, що на основі акмеограми можна чітко з'ясувати рівень сформованості показників (ціннісних орієнтацій, ідеалів, особистісних рис) професійної компетентності, а також намітити перспективи, що дозволять досягнути високого рівня професійної самореалізації та побудувати власну успішну кар'єру офіцера-прикордонника.

Зупинимось на характеристиці акмеологічних інваріантів. Науковці вважають, що акмеологічні інваріанти – “це основні властивості, якості й уміння професіонала, які забезпечують високу ефективність і стабільність діяльності незалежно від її змісту й специфіки. Вони виявляються також у внутрішніх спонукальних причинах, що забезпечують активний і цілеспрямований саморозвиток, реалізацію творчого потенціалу” [3, с. 42]. Акмеологічні інваріанти фахівці поділяють на загальні та специфічні. Загальні не залежать від специфіки діяльності й притаманні усім професіоналам (високий рівень саморегуляції, максимально повна професійна самореалізація, уміння ефективно приймати рішення, висока креативність, сильна адекватна мотивація на досягнення “акме”). Натомість специфічні (спеціальні) акмеологічні інваріанти відображають зміст і вимоги професійної діяльності майбутнього офіцера.

У нашому баченні, в акмеограмі доцільно представити такі рівні:

загальний (підструктура професійної кваліфікації, загальні акмеологічні інваріанти);

особливий (підструктура спрямованості особистості, специфічні акмеологічні інваріанти);

одиничний (підструктура здібностей, характерологічних особливостей, моральних якостей).

Розвиток професійної кар'єри фахівця, на думку науковців, відбувається ефективно лише тоді, коли людина максимально використовує внутрішні ресурси й ураховує можливий вплив акмеологічних чинників професійного просування до накресленої мети – здобуття належного рівня психологічної готовності та професійної компетентності. Таким чином, умовно можна поділити всі акмеологічні чинники кар'єрного розвитку та становлення майбутніх офіцерів-прикордонників на дві сфери:

загальну (позаслужбову, позапрофесійну); спеціальну (службову).

Зазначимо, що такий поділ є досить умовним, адже фактори, які діють у позаслужбовій сфері, мають певне значення для формування кар'єрної характеристики офіцера, і навпаки, службове становище суттєво впливає на його ставлення та зв'язки у сім'ї й загалом у суспільстві. В. Гладкова, О. Горчакова [3, с. 45] до переліку умов, у яких відбувається формування майбутнього висококомпетентного професіонала, відносять: матеріально-технічну базу; соціальні умови навчального середовища; соціально-психологічний клімат.

Належне місце серед акмеологічних основ процесу формування професійної компетентності майбутніх офіцерів-прикордонників, на наш погляд, посідає процес виховання особистісних акмеологічних рис у майбутніх офіцерів-прикордонників, які суттєво впливають на зрілість та готовність до майбутньої професійної діяльності та до підвищення компетентності. Для переходу на більш високий рівень професійної компетентності курсанта НАДПСУ доцільно формувати конкретні професійно важливі якості особистості майбутнього офіцера. До них науковці віднесли: синергетичність; автономність; контактність; самоприйняття; креативність; толерантність; відповідальність; глибинність переживань; децентрацію; життєву філософію. Дамо коротку характеристику виокремленим особистісним рисам.

Синергетичність, як стверджує В. Гладкова, передбачає здатність цілісно сприймати світ і людей. Синергетичність допоможе майбутнім офіцерам-прикордонникам розуміти суперечності, які можуть виникати у процесі виконання службових обов'язків із захисту та охорони кордону України. Автономність виявляється у довірі власним судженням, наявності власної, незалежної думки та сформованої системи ціннісних орієнтацій. Контактність характеризується високим рівнем комунікативної культури, яка є провідною під час виконання професійних обов'язків на державному кордоні. Вважаємо, що через великий ризик розвитку конфліктних ситуацій на кордоні офіцер-прикордонник повинен мати високий рівень сформованої комунікативної культури. Самоприйняття включає позитивне сприйняття себе як майбутнього офіцера та можливість вдосконалення своїх позитивних рис характеру та зміну негативних характеристик. Креативність, на думку А. Деркача та В. Зазикіна, передбачає творчу спрямованість особистості. Як зазначає О. Діденко, творчість повинна бути присутня у професійній діяльності офіцера-прикордонника, адже допоможе знайти нестандартні ви-

рішення професійних завдань. Децентрація – це здатність розглядати явища з різних точок зору, розуміння і прийняття того, що інші люди можуть мати іншу позицію. Толерантність включає терпимість до різних думок (плюралізм), неупереджене ставлення до людей та подій (емпатія). Відповідальність передбачає здатність особистості визнати себе автором певного вчинку і прийняти всі наслідки від його здійснення. Глибинність переживань передбачає наявність досвіду різноманітних переживань (позитивних, нейтральних, негативних), відчуття гармонії з оточуючим світом. Життєва філософія являє собою усвідомлення курсантом власної реальності, пошук сенсу життя, прагнення до самовдосконалення та набуття життєвого кредо і формування життєвої позиції.

У процесі професійної діяльності науково-педагогічному персоналу НАДПСУ необхідно сприяти формуванню зазначених особистісних рис, що суттєво підвищить ефективність формування у курсантів-прикордонників особистісної зрілості та пришвидшить процес досягнення ними “акме”, а також слугуватиме відправною точкою у процесі формування певних показників професійної діяльності майбутніх офіцерів. При підготовці майбутніх офіцерів ДПСУ необхідно забезпечити належні умови для творчого професійного розвитку особистості, що сприятиме вдосконаленню процесу професійної самореалізації.

Висновки. Таким чином, під час дослідження нами встановлено, що саме акмеологічний підхід є найбільш оптимальним щодо організації навчального процесу та найкраще узгоджується із сучасними інноваційними методами організації освітньої діяльності в НАДПСУ. Крім того, акмеологічний підхід передбачає акмеологічний супровід, що являє собою систему заходів і акмеологічних технологій їх реалізації, які забезпечують особистісний, професійний, психологічний та духовний розвиток майбутніх офіцерів-прикордонників як фахівців, яким притаманний належний рівень сформованості професійної компетентності. У результаті дослідження акмеологічну технологію ми розглядаємо як програму, що містить систему спеціальних та психолого-педагогічних завдань; сукупність методів і методик, а також спеціальних технічних прийомів, засобів і методів контролю й самоконтролю з досягнення поставлених цілей (алгоритми ефективного розв’язування завдань), які сприяють досягненню майбутніми офіцерами-прикордонниками належного рівня професійної компетентності. У цілому акмеологічні технології націлені на розвиток внутрішнього потенціалу підвищення рівня психологічної готовності та

професійної компетентності і вдосконалення професійної самореалізації майбутнього офіцера-прикордонника.

Перспективами подальших наукових розвідок є дослідження акмеологічних інтересів науково-педагогічних працівників НАДПСУ, що працюють з майбутніми офіцерами-прикордонниками.

Список використаної літератури

1. Акмеология развития / под общ. ред. В. Н. Гладковой, С. Д. Пожарского. – СПб., 2006. – 391 с.
2. Деркач А. А. Акмеология : учебное пособие / А. А. Деркач, В. Г. Зазыкин. – СПб. : Питер, 2003. – 256 с.
3. Гладкова В. А. Акмеологічні аспекти проектування кар'єри сучасного менеджера / В. М. Гладкова, О. А. Горчакова // Акмеологія в Україні : теорія і практика / гол. ред. Огнев'юк В. О. – 2010. – № 1. – С. 40–49.
4. Діденко О. В. Формування професійної творчості в майбутніх офіцерів Державної прикордонної служби України : монографія / О. В. Діденко. – Хмельницький : Вид-во Нац. академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2009. – 407 с.
5. Крижко В. В. Антологія аксіологічної парадигми управління освітою / В. В. Крижко. – К. : Освіта України, 2005. – 440 с.
6. Полюк В. С. Синергетичний аспект методики проведення занять з курсантами вищого військового навчального закладу / В. С. Полюк, О. В. Торічний // Збірник наукових праць № 37. Частина II / гол. ред. Балашов В. О. – Хмельницький : Вид-во Нац. акад. Держ. прикордон. служби України імені Б. Хмельницького, 2006. – С. 148–151.
7. Прикордонні війська України: історія і сучасність : навч. посіб. – Видання друге, оновлене й доповнене / кол. авторів. – Хмельницький : Вид-во НАПВУ, 2001. – 380 с.
8. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 3 квітня 2003 року № 661-IV // Прикордонник України. – 2003. – 17 трав. – С. 6–8.
9. Про Концепцію розвитку Державної прикордонної служби України на період до 2015 року [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 19 червня 2006 року № 546/2006. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/4591.html>.
10. Рибалко Л. С. Акмеологічні технології як засіб професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя / Л. С. Рибалко, С. І. Ястребов // Акмеологія – наука ХХІ століття : розвиток професіоналізму : матер. другої Міжнар. наук.-практ. конф. / ред. кол. : З. Сіверс, Е. Белкіна [та ін.]. – К., 2008. – С. 148–151.
11. Степашкина Л. Ю. Развитие общих учебных умений и навыков как ключевой образовательной компетенции [Электронный ресурс] / Л. Ю. Степашкина // Эйдос. – 2005. – Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-ll.htm>.
12. Торічний О. В. Акмеологічні основи процесу формування службово-спеціальної компетентності у майбутніх офіцерів-прикордонників / О. В. Торічний //

Військова освіта : сьогодення та майбутнє : тези допов. VII Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. Балабіна В. В. – К. : ВІКНУ, 2011. – С. 279.

13. Чернявський В. А. Удосконалення системи підготовки офіцерських кадрів для Прикордонних військ України : дис. ... канд. пед. наук : 20.02.02 / Чернявський Валерій Андрійович. – Хмельницький : Вид-во АПВУ, 1998. – 231 с.

Стаття надійшла до редакції 02.07.2015

Торичный А. В., Алексеенко С. Б. Психологические аспекты подготовки будущих офицеров-пограничников к профессиональной деятельности на основе акмеологических технологий обучения

В статье проанализированы сущность понятия “акмеологическая технология”. Определены компоненты акмеологической технологии и рассмотрена ее характеристика. Выделены акмеологические черты будущих офицеров-пограничников, которые влияют на их психологическую готовность к будущей профессиональной деятельности и к повышению компетентности.

Ключевые слова: акмеологический подход, акмеологическая технология, будущие офицеры-пограничники, акмеологические черты.

Torichnyi O. V., Oleksienko S. B. Psychological aspects of training of future officers-border guards to the profession activity based on acmeological educational technologies

In the article it has been proved that acmeological approach is the most optimal regarding the organization of educational process and also it coincides with the modern innovation methods applied within the educational process at the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. The notion of “achmeological technology” has been analyzed being the program containing special and psychological and pedagogical tasks; complex of methods and techniques of control and self-control oriented towards achievement of educational tasks (algorithms of efficient tasks solving) that contribute to formation of appropriate level of professional competence of future officers-borderguards.

The article concerns the determination of components of achmeological technology and the description of its nature. It has been ascertained that achmeological technology is closely connected with the acheogram design or individual trajectory of enhancing of personality of future officer-borderguard to the high tier containing accurate methods of transition from one carrier level to higher one. Achmeological features of future officers-bordergaurds influencing

upon their readiness to future professional activity and to increasing the competence namely: synergetics, autonomy, sociability, self-perception, creativity, tolerance, responsibility, emotional experience, decentralization, life philosophy.

Keywords: *archeological approach, achmeological technology, future officers-borderguards, achmeolgical features.*